

Mindent az emberekért

**Gramofon Magyar Jazz Díj 2011:
Vukán György**

A 2011. évben a Gramofon szerkesztősége és kiadója Vukán Györgynek ítélte a Magyar Jazz Díjat. Az indoklás bárki számára nyilvánvaló lehet, aki ismeri a hetvenéves Vukán életrajzát. Ez számokba foglalva is lenyűgöző: ötvenhat lemezkiadvány, több mint százötven filmzene, három opera, százötven zsoltár, száznál is több jazzkompozíció. Az általa alapított Creative Art Díj pedig példa nélkül álló kezdeményezés – nem csak itthon, a világon bárhol. Volt miről beszélgetnünk.

• Bércesi Barbara

Gramofon: *Hogy vagy, teljesen felépültél a tavalyi műtéted után?*

Vukán György: Köszönöm szépen, örömmel tudatom, hogy jól érzem magam. Sokat biciklizem, igyekszem megtenni az egészségemért, amit tudok.

G.: *Volt már sok sorsfordító esemény az életedben, ami lehetőséget adott arra, hogy átértékeld dolgokat, de gondolom, ez a betegség komolyságánál fogva még inkább így hathatott rád. Mi változott az életedben a műtét óta?*

V. Gy.: Lényegileg semmit nem látok másként, mint azelőtt. Inkább időről időre folyamatosan megerősítéseket kapok odafönről: úgy életem, hogy nem kell megbánást éreznem. Nehéz korokban éltem. 1941-ben beleszülettem a háborúba, jött 1956, nem is sorolom. A politikával sosem foglalkoztam, mert mindig csak a zene érdekelt.

G.: *Gondolom, további lendületet adott a felépülésedhez, hogy 28 év után végre megrendezhetted az első improvizatív zongoraversenyedet, amelynek győztese átvehette a Creative Art Díjat. Úgy zajlott a verseny, ahogy elképzelted?*

V. Gy.: Sokan tudják rólam, hogy vallásos vagyok. Amikor lezajlott a verseny, kimentem Ausztriába, bejártam egy nap alatt öt templomot, aztán itthon is még ugyanannyit, és megköszöntem a Jóistennek, hogy megérhettem ezt a napot. Valóra vált, amit már ilyen régóta szerettem volna megtenni, és aminek a tiltásától én is annyit szenvedtem. Nagyon mély örömet és hálát éreztem. Egyébként a zenész kollégák közül is sokan hívtak és gratuláltak, hogy „na, Gyuri, végre megtetted!” Úgy láttam, Batta Andrásra is – aki szintén jelen volt a döntőn – nagy hatást tett, amit látott és hallott; már fel is kértek, hogy tartsak jövőre improvizációs kurzust a Zeneakadémián.

Bízom benne, hogy ha megcsinálom ezt a versenyt, akkor kiengedem végre a szellemet a palackból, és elindulhat egy olyan folyamat, amelynek nyomán a valódi kreatív művészet fokozatosan felértékelődhet a reprodukáló művészettel szemben. Annak is örültem, hogy méltó jelentkezők érkeztek a versenyre; rettegetem tőle, hogy esetleg nem tudom kiadni a díjat arra érdemes zongorista hiányában. Szerencsére nem így lett, és ha első alkalommal nem is neveztek olyan sokan, mert nem tudtuk a promócióval az egész országot lefedni, végül a versenyen résztvevő hét versenyzővel teljesen elégedett voltam. Megmutathattam a mércét, amelyet korábban elképzelttem. Azért is adtam a kidolgozandó tételként húzandó három hangot, amelyre improvizálni kellett, hogy segítsék a versenyzőknek. Ők is úgy ítélték, hogy kellett az a három hang, támpontot adott számukra. Hogy mégis mennyire igénybe vette őket a feladat, jól mutatta, hogy miután lejátszották a darabjukat, teljesen kimerülten álltak fel a zongorától, alig találták meg, merre van a kijárat. Ha megnézünk egy reprodukív művészt, az általában tudja, merre van a kijárat... A kreatív alkotóművészet nehéz. Más minőség.

Fotók: Gömör Áttila

G.: *Gondolkodtál-e azon, hogy „leánydíjakat” is alapítasz például gitárosok számára, hogy ne csak zongoristáknak legyen módja megmutatni alkotóképességüket?*

V. Gy.: Voltak, akik kérdezték a nevezéskor, jöhetnek-e más hangszerek. Ez a verseny arról szól, hogy meg kell formálni a darabot, harmóniakat kell virtuóz módon egymáshoz kötni, egy teljes, komplex művet kell létrehozni jelen időben. A zongora az a hangszer, amely erre a leginkább alkalmas. Következetes akartam maradni, és nem eltérni az eredeti versenykiírástól. Néhányan javasolták például, hogy legyen közönségdíj. Ez nem az X-faktor! Itt egy díj van, két évente adjuk át, így nagyobb az értéke. Mások a korhatárt tolták volna ki, de ebben sem engedtem. Egy ilyen megmérettetésen nem lehet nyolc- meg tizenkét évesen részt venni, mert itt nem zongorázni kell, hanem alkotni, és ismerni kell a teljes zeneirodalmat. Másrészt azért lett 35 év a felső korhatár, hogy ha valaki megnyeri a díjat, annak maradjon még ideje, hogy az előnyeit élvezze. Mindazonáltal, ha valaki a megspórolt pénzét egy hasonló díj alapítására akarja fordítani, biztatom: tegye meg!

G.: *Pozsár Máté lett a verseny győztese. Téged személyesen mi fogott meg az ő játékában?*

V. Gy.: A zsűriben mellettem Szakcsi Lakatos Béla foglalt helyet (illetve harmadik tagként jelen volt Binder Károly is, csak mint Máté tanára, az érintettsége okán ez alka-

Vukán György következő fellépései:

2011. DECEMBER 10., KISCELLI MÚZEUM – Vukán Trió (Berkes Gabi lemezbemutató koncert)

2011. DECEMBER 11., BÉCS – Tommy Rosenberg Trio (Rosenberg, Vukán, Gary Todd)

2011. DECEMBER 16., BUDAPEST JAZZ CLUB – Creative Art Trio

lommal nem szavazott). Csak néztünk egymásra elkerekedett szemmel. Itt, a döntőben már nem három hangra, hanem a B-A-C-H hangokra kellett improvizálni, ami még nehezebb feladat volt. Máté pedig játszott főtémát, mellék-témát, csak úgy burjánzottak az ötletek, amelyek a kezei között születtek – zenélt, nem csak zongorázott! Nem volt kérdés, hogy neki ítéljük a díjat. Hozzáteszem, ő negyed-éves a jazz tanszéken, mégsem jazzt játszott, hanem mű-fajokon túli muzsikát. Nagyon értékeltem a többi jazzes képzettségű zongoristánál is, hogy ők sem jazzt próbáltak improvizálni a megadott hangokra.

G.: Székely Júlia Bartók tanár úr című könyvéből kiderül: míg a fiatal másodéves zeneakadémista hölgy szeretné a saját személyiségének megfelelően előadni a műveket, addig Bartók szigorúan és következetesen afelé irányítja, hogy a leírt hangokat játssza a leírt instrukciók szerint, és különösen nagy hangsúlyt fektessen a mű pontos megformálására. Akkoriban – a könyvben leírtak szerint – Bartók volt a kakukktójas; tanártársai sokkal inkább támogatták, ha valaki „színes egyéniség” a pódiumon. Nem lehetséges, hogy a korszellem egyszerűen hullámszik, és egyszer majd szükségszerűen újra része lesz a zeneoktatásnak a kreativitás ösztönzése?

V. Gy.: Részben lehet ezt korfüggőnek is tekinteni, mert a korszellem mindenre rányomja a bélyegét, de lényegileg mégsem az. Szerintem a zeneoktatás csődjé, hogy mára ilyen fokon intézményesült. Lehetetlen előírni, hogy egy darabot csak egyféleképpen lehet játszani. Mire van akkor az előadó? Voltam egyszer egy koncerten, ahol a zongorista a műsora első részét úgy játszotta, ahogy tanítják; aztán a második részben magára talált, ekkor történt is valami, majd végül úgy fejezte be az előadást, hogy a kritikusoknak tessen. Nem hiszem el, hogy akár a laikus koncertlátogató nem érezte, hogy ezeken a pontokon törésvonalak keletkeztek! Egy évszázadban négy-öt zongoraművész születik, a többiek elmondhatják, hogy zongoráztak. A zeneszerzőkre ugyanez áll. Művésszé válni nem a diploma által lehet. Liszt két évig tanult zongorázni, Chopin egyáltalán nem. Ők akkor nem művészek?

G.: Azt állítod, hogy mivel a rögtönzés képességének fejlesztése ma nem része a klasszikus zenei képzésnek, az előadóművészek pusztán reprodukálnak valamit, amit korábban mások megírtak. Hogy ez miért is baj, azon lehet lemérni, hogy ritkán születnek katartikus erejű koncertek. Nem lehetséges, hogy a legfőbb baj az általános szellemtelenség, ami az előadóművészi

és a befogadói oldalt egyaránt jellemzi? Manapság gyakorlatilag semmivel nem lehet megbukni: a közönség mindent válogatás nélkül megtapsol – akár klasszikus zenei, akár más koncerten, mert senkinek nincs markáns véleménye.

V. Gy.: Abszolút így van, de még ennél is mélyebben látom a baj gyökerét. A közönséggel elhitették, hogy ő nem ért a zenéhez, sőt néhányan odáig merészkednek, hogy azt állítsák, számukra a közönség nem tényező. Ez nonszensz, és a közönség nevében kikérem magamnak! Ki mással akarhatnám közölni a mondandómat a zene nyelvén, ha nem a közönséggel? Sokan azzal mosakodnak a silány műveikért, hogy a közönség nem értette meg őket. Valójában még az sem lehetne baj, ha rossz a mű, mert a lényeg, hogy jól kell játszani. Ha a darab nem is olyan magas színvonalú, a jó előadó azt oly mértékben föl tudja emelni, át tudja magán szűrni, hogy végül hatásos, akár katartikus élményt nyújthat a hallgatóságnak, hogy a hideg futkosson a hátakon. Minden az emberekért van. Aki zenél, gyógyít, kenyeret süt, mind az emberekért és szeretettel kell tegye. Én megállás nélkül zenét írok, erre vagyok hivatott, és reménykedem benne, hogy van köztük, ami jó.

G.: Az ötödik zongoraversenyed elkészült?

V. Gy.: Igen. Közben írtam a nyáron egy Rekviemet is. Megíjedtem, vajon mi lesz az eredménye az egyéves kontrollvizsgálatomnak. Kicsit el is szégyelltem magam önmagam előtt. Ilyen az élet. Szerencsére mindent rendben találtak a vizsgálaton. Bevallom, most egy olyan darabot írok, amelynek a címe: Return. A harmadik tételnél tartok.

G.: 2011-ben a Gramofon Nokedl itélte a Magyar Jazz Díjat. Te épp most díjaztál improvizáló fiatalokat. Magad hogyan viszonyulsz a díjakhoz?

V. Gy.: Meglepett, hogy nekem ítélte a Gramofon ezt a díjat, de nagyon jólesett. Azt jelzi számomra, hogy elismerik az erőfeszítéseimet, amelyeket zeneszerzőként, önéletről működő lemezkiadóként és a Creative Art Díj alapítójaként tettem. A díjakról általában nem jó a véleményem, mert sok visszasság övezi őket. Nem mindig az ószinte nagyrabecsülés okán díjaznak, és nem mindig időtálló módon kiemelkedő teljesítményeket. Boldog vagyok, ha arra gondolok, milyen nagyszerű zenészpартnereim voltak. Berkes Balázssal épp most játszom ötven éve, és mindketten úgy érezzük, egymásnak lettünk kitalálva. Szakcsival olykor csodákat élünk át együtt. Leülünk a zongorához, és egyszer csak már nem tudjuk megmondani, honnan jönnek a hangok. Van, hogy ő is csak mosolyog, és az ég felé mutat az ujjával. Ez a titok a művészetben. Ha tudnánk, mi a nyitja, mit sem érne. Sok krízisen jutottam túl. Áttestem súlyos arcüreg-műtéten, több balesetet szenvedtem, tavaly volt a betegségem, de eddig még minden meleg helyzetet túléltem. Úgy látszik, a Jóistennek még tervei vannak velem. ■

Zenéltni csak megszállottan, szépen...

2011-ben Pozsár Máté nyerte a Vukán György által alapított, elsőként átadott Creative Art Díjat. Beszélgetésünkből kiderül, hogyan jutott el idáig az ifjú zongorista, és részben az is, merre tovább számára.

➔ Bércesi Barbara

A Creative Art Díj kiírását mintha éppen Pozsár Mátéra szabták volna. Virtuóz, nyitott szellemű, szárnyaló kreativitású fiatal művész, aki legfőképpen a saját zenéjét szereti játszani. A versenyre nem különösebben készült, de tudatosan minél többféle zenét hallgatott a szeptember 19-i megmérettetést megelőzően: metált, elektronikus zenét, jazzt, klasszikus zenét. Utólag nem tartja meglepőnek, hogy épp ő nyert. „A többieknél jóval hosszabban játszottam; úgy érzem, bőven ki tudom tölteni gondolatokkal a megadott negyedórás keretet a kihúzott három hangból kiindulva” – próbálja megadni a magyarázatot, miért az ő zongorázása tetszhetett a legjobban Vukánnak és Szakcsi Lakatos Bélának.

A csongrádi gyökerekkel bíró muzsikus nem zenészcsaládban nőtt fel. Zenei általános iskolába járt, utána „rendes” gimnáziumba, de zongoratanulmányait itt is folytatta. „Ekkor még nem improvizáltam, de szerettem volna tudatosan foglalkozni improvizált zenével.” Blaho Attila jazz-zongorista segítette Mátét ilyen irányú törekvéseiben.

Pozsár Máté következő fellépései:

2011. december 2. – Stúdió K színház – Józanok Csendje
 2011. december 3. – ZAK Köztelek utca – Mike Mower fuvalás nap
 2011. december 10. – Jedermann kávézó – Grencsó Istvánnal
 2011. december 11. – BJC – Masters

„Annyit tudtam megfogalmazni magamnak, hogy valami nagyon mást szeretnék csinálni, mint a kottaolvasás és az előadóművészet.” Szándékainak végső tisztázása viszont még mindig váratott magára: gimnázium után egy évet járt a Műegyetemre. A következő kanyar a szép emlékű Postás Zeneiskolába vezetete, ahol Rátonyi Róbert hiába várta órára a még műegyetemista Pozsár Mátét. A májusra visszatért fiút aztán mégis szívesen készítette fel konzervatóriumi felvételi vizsgájára, ahol Márkus Tibor tanítványa lett. Ekkor vált számára véglegessé, hogy zenész lesz. A zeneakadémiai felvételi másodjára sikerült, mert a stílusismeret terén még volt mit csiszolnia játékán. A csiszolásban Binder Károly volt segítségére, ahogy később, a sikeres felvételt követően is. „A legfontosabb, amit tőle tanultam, hogy soha ne hagyjam magam letéritezni az általam járt útról.”

A Vukán által alapított díj létrejöttét motiváló indulatok, melyek szerint elfogadhatatlan, hogy a klasszikus zenei képzésnek semmilyen szinten és formában nem része az improvizáció oktatása, Máté is osztja. Ő még a jazz tanszéken is hiányolja azt a szemléletet, amelynek köszönhetően eredeti gondolkodású zeneművészek kerülnének ki az intézményből, nem csupán a jazz műfajában járatos „zenei szakemberek”. „Sokan a kezdeti, jó értelemben vett megszállottságukat végleg elvesztik, amikor kikerülnek az akadémiaóráról. Pedig anélkül nincs értelme zenéltni.”

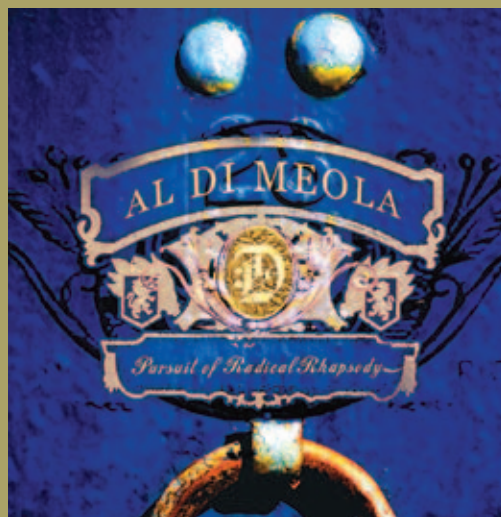
Pozsár Máté első zenekarát még a konzervatóriumban alapította. A Koala Fusion nevű csapat 2006-ban alakult. Először trióban, Tóth Dávid basszusgitárossal és Ágoston Dávid dobossal, majd kvartettben, Kováts Gergővel kiegészülve koncerteztek. Fontos mérföldkő volt egy versenygyőzelem Balatonfüreden, ezt követően vették fel első lemezüket Egy izsapi lány címmel. A következő, Walk on Water című album már a Hunnia kiadó fölkérésére, ifj. Kurtág György közreműködésével készült 2010-ben. A lemez mérföldkő volt a zenekar életében. Máté életében pedig – a díjon kívül – Fohász című szólólemeze, melyre, ha újra fölvehetné, még több saját darabot játszana fel. Binder nem csak mint zeneakadémiai tanára támogatta Mátét a lemez felvételében, a kiadói feladatokat is vállalta.

Pozsár Máté jelenleg új számokat komponál a Koala Fusion számára. „Ők nemcsak zenésztársak, a legjobb barátaim. Együtt nőttünk föl. Megismételhetetlen formáció.” Közben Mezei Szilárd különböző zenekaraival és Bábiczki Boglárka nemzetközi csapatával zenél, de ezekben „csak” zongoristaként, nem zeneszerzőként működik.

Az idejét még egy számára igen kedves elfoglaltság, a tanítás „rabolja”. A Vienna Conservatory csepeli kihelyezett iskoláján oktat jazzelméletet, -történetet és kötelező zongorát. „Imádom, főleg a csoportos oktatást” – merthogy Máté rajong a zeneelméletért. Nem kis dolog: Binder Károllyal közösen készülnek kiadni egy átfogó jazzelméletkönyvet, illetve elkészítettek egy páratlan, kétnyelvű akkordgyűjteményt. ■

Pozsár Máté hivatalos honlapja: www.pozsarmate.hu

Telarc

Magyarországon forgalmazza a Karsay és Társa Kft.

Regionálissá bővül a Jazz Showcase

A Müpa ötödik alkalommal megrendezendő Jazz-tehetség-börzsjén 2012. január 13–15. között nemcsak a legígérete-sebb magyar fiatalok kapnak lehetőséget a bemutatkozásra, de a Visegrádi 4-ek többi or-szága is képviselteti magát. Délutánonként két-két külföl-di csapat lép színpadra két-két magyar együttes mellett, es-ténként pedig tapasztaltabb,

sőt egyenesen világhíres fellépők szórakoztat-ják a nemzetközi jazzszakma és a jazzkedvelő nagyközönség tagjait. 13-án, a lengyel napon a Fesztivál Színházban a Marcin Wasilewski Trio mutatja be új lemezét, másnap, a szlovák napon a még mindig csak 15 éves Hodek Dávid fogad többek közt két amerikai sztárt, Casey Benjaminget és Corcoran Holtot. A vasárnapi záró gálán – egyben a cseh napon –, mely a Nemzeti Hangversenyteremben lesz, először Miroslav Vitous játszik a László Attila vezette Senior Big Banddel, majd a Nicholas Payton (képünkön), Tim Ries, Balázs Elemér, Balázs József és Pecek Lakatos Krisztián alkotta kvin-tett játssza az alkalmi sztárformáció tagjainak szerzeményeit.

Tető alá kerül a Portico Quartet koncertje

A Portico Quartet akkor adta magának ezt a nevet, amikor egy olaszországi fellépésüket elmosta az eső, ezért egy oszlopos előcsarnokba (portico) húzódva játszottak. Mára szerencséjük és sikereik megszapo-rodtek, sőt ők az egyik legnépszerűbb fiatal jazz-zene-ka Angliában. A hagyományos jazzt az indie zenével ötvözik, amelyben a jól elkapott groove-ok a szinte az extázisig fokozott repetitív megoldásokkal érik el ha-tásukat. 2008-ban a kvartettet Mercury-díjra jelölték; a Müpa közönsége január 25-én a Fesztivál Színház-ban díjazhatja koncertjüket sok tapssal.

Decemberi melegség

A Jazzműhely sorozat idei utolsó koncertjén, december 13-án a Csanyai Zoltán–Lattmann Béla Quartet a Zawinul Syndicate-ből megismert és megszeretett Alegre Corrêa gitáros-ütőhangszeres-énekest látja vendégül. Műsoruk a kvartett A walk on the beach című lemezének anyagára alapoz, de azok a számok, amelyek nem az albumról valók, szintén egy tengerparti séta örömteli, felszabadító érzését idézik. A további közreműködő vendé-gek: László Attila, Horváth Kornél és Lattmann Kristóf.

Rég várt vendég: Roby Lakatos

Noha a Belgiumban élő hegedűvirtuóz ven-dégművészként több alkalommal megfordult a Művészetek Palotájában, Roby Lakatos és együttese február 3-án végre saját műsorral ad egész estés koncertet a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. Az ördögi techniká-val bíró muzikus nemcsak fizikai korlátokat, de műfaji határokat sem ismer, könnyed ele-ganciával lépked a jazz, a klasszikus zene, a ci-gányzene, a flamenco, a klezmer, a tangó vagy a boleró kifejezőmódjai között, csak rá jel-lemző felfogásban. A hazai közönségnek pe-dig különösen nagy örömmel muzikál.

Charlie Haden a Müpában

Február 25-én éppen fennállásának 25. évfordulóját ünnepli a legendás Charlie Haden Quartet West a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. Legendás a formáció maga is, az azt alkotó tagok nem különben: a névadó bőgős, Haden mellett Ernie Watts játszik tenorszaxofonon, Alan Broadbent zongorázik és Rodney Green dobol. A nemsokára 75. születésnapját ünneplő Haden legnépszerűbb formációja karakteres és befogadható nyugati parti muzikát játszik, melyben a saját szerzeményeket és az örökzöldeket tökéletes arányban vegyítik.

Lépünk be Nagy János Jazzműhelyébe

2012-ben is folytatódik a Müpa Jazzműhely sorozata, melynek ez évi első koncertje február 15-én lesz a Fesztivál Színházban. Főszereplője Nagy János zongorista, zeneszerző. Az első részben a Monamo, vagyis Szirtes Edina Mókus hegedűs-énekes, Nagy János és Mogyoró Kornél ütőhangszeres triója zenél, majd színpadra lép a Free Style Chamber Orchestra, Istvánfi Balázs dudaművész és Szerényi Béla, a tekerőlant mesterének közreműködésével – így adják elő a zenekarvezető legújabb, Concerto tekerőre, dudára, jazzcombóra és kamarazenekarra című szerzeményét. Az ősbemutató közben Kaiser Ottó diaporámája pereg a háttérben.

**Művészetek
Palotája**
Budapest

Élmény! Minden tekintetben.

www.mupa.hu

JAZZ SHOWCASE 2012

2012. január 13., 14., 15., 17.00 • ZT, ECS

JAZZ-TEHETSÉGBÖRZE

2012. január 13., 20.00 • FSZ

MARCIN WASILEWSKI TRIO (PL)

2012. január 14., 20.00 • FSZ

DAVID HODEK GROUP

Közreműködik: Casey Benjamin, Corcoran Holt,
Andreas Varady, Sárík Péter

2012. január 15., 20.00 • BBNH

VISEGRÁD GÁLA

Vendégek: Miroslav Vitous, Nicholas Payton és Tim Ries

STRATÉGIAI
PARTNEREINK

STRATÉGIAI MÉDIA-
PARTNEREINK

**SONNY ROLLINS:
ROAD SHOWS, VOL. 2**

Hirtelenjében nem tudok megnevezni senkit, aki ilyen szerénységgel és emelkedett bölcsességgel volt képes megbirkózni a ténnyel, hogy már fiatal korában legenda lett. Ezen a lemezen is előbb konferálják: Hölgyeim és uraim! A Szaxofonkolosszus következik!, és csak azután a nevé. Lehetetlen helyzet fél életén át kolosszusnak lenni, megfelelni a világ elvárásának. Talán elvonulásait is ezzel a szindrómával lehet kapcsolatba hozni. Rollins mostanában már nem tűnik el, elképesztően sokat turnézik. Az első budapesti koncertje idején 81 éves mester példamutató alázattal viszonyul saját világhíréhez és a zenéhez.

Egy ideje lemezeit saját cégén keresztül adja ki, hagyományos sorlemez helyett koncertfelvételeiből válogat. A Volume 1. három éve kicsit túl vegyes lett, hisz 27 évet fog át. A másodikat sem egy koncerten rögzítették, bár nagyobb részét a 80. születésnapján, New York-i előadáson vették fel. Itt zajlott Rollins és egy eltérő alkatú másik óriás, Ornette Coleman első megörökített, de nem tervezett zenei találkozása. Ahogy az első szám tudatfolyam mélységű szólójáról, úgy erről a 20 percnél is hosszabb dokumentumról szólva is könnyen meg lehetne tölteni az egész hasábot. A tündöklően elegáns Jim Hall egy másik tracken hallható. A zseniális partnerek között (a budapesti fellépésen hallottakon kívül) Roy Hargrove és Christian McBride szintén kivette a részét az ünneplésből. Persze erre a lemezre is mondhatjuk: vegyes, a galakonzert jegyeit viseli. Biztosan sokan lennének kíváncsiak fellépése minden hangjára elejétől a végéig, de ez a kirakati válogatás csak még nagyobb érdeklődést kelt. Már a klasszikus Rollins-számokért (Sonymoon for Two, St. Thomas) is megerdemelné az öt pontot.

Zipernouszky Kornél

Emarcy – Universal
0602527749723

**SONNY ROLLINS:
ON IMPULSE / THERE WILL NEVER BE
ANOTHER YOU**

Sonny Rollins 1965-66-ban négy LP-t vett fel az Impulse cégér alatt. A most megjelent CD ezek közül kettőt tömörít. A párosítás több szempontból is érdekes. Az On Impulse cím alatt kiadott album stúdió-, a jóval kevésbé ismert There will never be another you koncertfelvételeket tartalmaz. A CD elején a stúdiófelvételek hallhatók, amelyeket Rollins a zongorista Ray Bryant, a bőgős Walter Booker és a dobos Mickey Roker társaságában ad elő. Rollins összes érénye nagyszerű hangminőségben domborodik ki ezen az öt örökzöld számon. Gyakran megesett vele, hogy a dallamképzés oltárán feláldozta a ritmus pulzálását is, de itt ilyesmi nem történik. A kifogyhatatlanul ötletes melodikus improvizáció gördülékenyen bontakozik ki a hibátlan ritmusszekció kíséretében. Kiemelném az Everything happens to me lenyűgözően lírai változatát és a szaxofonos karibi örökségét még talán a híres St. Thomasnál is ékebben, bővűrebben tanúsító calypsót, a Hold on Joe-t.

Az öt koncertfelvételt nem ajánlanám a hi-fi megszállottainak, mivel a szaxofonkolosszus fiatalabb korában játék közben bebarangolta az egész pódiumot, amit ezen, a ráadásul esőben adott koncerten sem hagyott ki, így gyakran nem is jelent meg a lemez. De ha összehasonlítjuk a mindkét változatban hallható On Green Dolphin Streetet, akkor rájövünk, hogy Rollins miért nem érezte magát otthon a stúdióban. Élőben sokkal szabadabban játszott, nagyobb kockázatokat vállalt, és a kockázatvállalás izgalma még a felvételeken is érezhető, ami bőven kárpótol néhány tétova pillanatért. A kíséretet itt zongorán Tommy Flanagan, bőgőn az azóta is elmaradhatatlan Bob Cranshaw és dobon a nagy Billy Higgins szolgáltatta.

Pallai Péter

Impulse – Universal
060075334723

**TÓTH VIKTOR:
POPPING BOPPING**

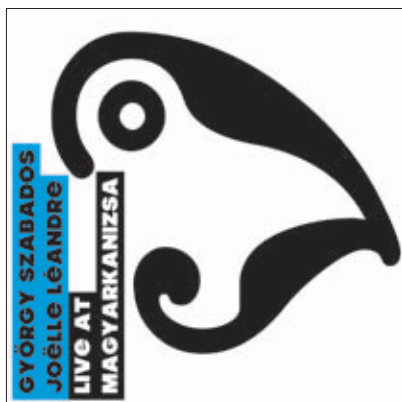
Tóth Viktornak ez a Budapest Jazz Clubban tavaly szeptemberben felvett kvartettlemeze olyan művészi teljesítmény, amely előtt kalapot emelhetünk: mind az egyes szerzemények, mind pedig a lemezkompozíció egésze letisztult és érett, a zene egyszerre nemes és szórakoztató. Az altszaxofonos a szokásos „tercettet” négy tagra bővítette az alkalomra, vagyis olyan zongora nélküli, trombitás kvartettet hozott létre, mint ötvenkét éve Ornette Coleman vagy öt évvel később Albert Ayler.

A Popping Bopping – ahogy én hallgatom – Tóth Viktor Coleman-élményének lejárása. A borító grafikája távolról a Dancing In Your Head tasakképét idézi, de ami ennél sokkal fontosabb: a szerzemények hangütése és felépítése egyaránt a free jazz megteremtőjére mutat vissza. A kezdő Pocket-Ticket energiazeneje épp úgy, mint a My Home, a „fehér virágos” ballada vagy a lemez végére helyezett Stars’ Stairs lírája. Tóth Viktor és Bart Maris trombitás interakciója vagy Szandai Mátyás és Robert Mehmet Ikiz összjátéka szintén joggal vehető össze a Coleman/Cherry, illetve a Haden/Higgins párosával.

Ma már természetes hangzásnak érzékeljük azt, ami fél évszázaddal ezelőtt botrányt keltett. Bensőségesnek hat a témák atipikus frazírozása vagy az intonálás alárendelése a kifejezésnek és a zenei környezetnek. Maris „cool” szordinós játéka meglehetősen. Élményünket azonban az teszi teljessé, hogy az altszaxofonos szerzeményei nem strukturálatlan egymásutánosságban, hanem ideális hullámvonalban fejtik ki hatásukat, vagyis a Popping Bopping a jól megtervezett lemezkompozíció érettségét kelti. Sejtethetően az idei év egyik legjelentősebb magyar jazzalbuma született meg a Válik-féle hangstúdióban.

Máté J. György

BMC Records
BMC CD 191

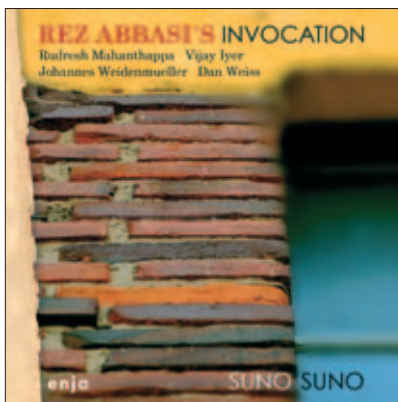

**SZABADOS GYÖRGY – JOËLLE LÉANDRE:
LIVE AT MAGYARKANIZSA**

2010 szeptemberében, amikor improvizatív zene-kultúránk egyik ikonja, Szabados György és Joëlle Léandre francia nagybőgős duókoncertet adott a vajdasági Magyarkanizsán, Szabados már beteg volt. Mégsem sejtette senki, hogy ez a harminckilenc percnyi fragmentum lesz a zongoraművész-zeneszerző utolsó – már halála után kiadott – lemezfelvétele. Az album ezért igen fontos kordokumentum – annak ellenére, hogy koncepciójában, felépítettségében nem mérhető a Szabados-diszkográfia legértékesebb darabjaihoz. Nem is szabad Az esküvőhöz, A szarvassá változott fiakhoz vagy a három évvel ezelőtti, életmű-összegző Boldogasszony földjéhez hasonlítani, mert ha így hallgatnánk, óhatatlanul csalódnánk. Akkor és ott, a bácskai városkában teljesen másról volt szó: két nagyszerű muzsikusról próbált (több-kevesebb sikerrel) egymásra hangolódni; mindketten haladtak a maguk ösvényén, majd néha-néha összetalálkoztak. Nem véletlen, hogy a négy improvizáció-füzérnek nincs is külön címe. Mindketten remekül improvizálnak, de különböző aspektusból közelítenek a rögtönzéshez. Szabados a disszonáns akkordokban, a vad passzázásokban is igyekszik felmutatni valamiféle esztétikai szépséget. Léandre viszont rögtönzés közben semmi olyan motívumnak nem ad teret, ami a hagyományos dallamra vagy harmóniára emlékeztetne. A legszebb pillanatok azok, amikor Szabados játékában felismerhetjük a harangok kondulását, s felidézhetjük azt a három mondatot, ami szinte ars poeticája lett. „Kortalan a mélységes élmény, mely a harangok hangjához köt. Gyermekekora beavatása. S ha a hang valóban az anyag tüze – ahogyan Hamvas mondja –, úgy a haranghang e tűznek, ez egymásba ölelkező tűzeknek boldog lehelete már; sóhaj, ami körülöleli a Földet.” *Retkes Áttila*

BMC Records
BMC CD 183

**REZ ABBASI'S INVOCATION:
SUNO SUNO**

Rez Abbasi, a pakisztáni születésű, de Kaliforniában nevelkedett gitáros sok zenésztársához hasonlóan saját gyökereit keresi a jazzben. A pakisztáni zenét természetesen meghatározza az indiai zene és egyben az iszlám kultúra hatása. Ez a fajta zenei eredő különösen is tetten érhető Abbasi új, Suno Suno (Figyel, figyel) című albumán, amelynek gerincét a qawwali muzsika adja. A qawwali a szúfi vallás zenei hagyománya, Dél-Ázsiából indulva terjedt el és épült be mára a populáris zenébe is. A szúfinak, az iszlám misztikus ágának alapvető célja, hogy gyakorlásával az ember már élte során közelebb jusson Istenhez, felemelkedjen általa mind lelkileg, mind szellemileg. Ennek, a felemelkedést segítő szakrális, alapvetően énekes zenének a feldolgozását tűzte ki célul Abbasi. A lemezen társai közül ketten – Rudresh Mahanthappa szaxofonos és Vijay Iyer zongorista – indiai származásúak, ám ahogy Abbasi játékán is legalább annyira érződik a Manhattan School magas oktatási színvonalra, mint a népzene, úgy ők is első hallásra felismerhetően a fiatal New York-i jazzzenész kolóniához tartoznak. A ritmusszekció választása sem volt véletlen. Johannes Weidenmueller bőgős és a dobos Dan Weiss jó néhány alkalommal játszott már együtt, legtöbbször olyankor, amikor a poliritmia meghatározta az adott produkciót. Itt sincs ez másképp, Abbasi qawwali zenéből kiinduló kompozícióinak mindegyike tartalmaz egy-egy izgalmas ritmikai megoldást. Így, 2011 végén megkockáztatom: felfogásának és a kimagasló egyéni teljesítményeknek köszönhetően ez az album a lehető legjobban reprezentálja korunk jazzzenei törekvéseit. S hogy mennyire lesz majd időtálló, kiderült, a következő években, évtizedekben. *Párniczky András*

Enja – Varga
ENJ-9575 2

**THE JON HEMMERSAM/SZILÁRD MEZEI
QUARTET**

Ez a kiváló lemez mindenekelőtt a dán gitárvirtuózt állítja reflektorfénybe. Egyben arra bizonyosság a 2009-ben Budapesten rögzített hanganyag, hogy az európai jazzvilágban is „több dolgok vannak földön és égen”, mintsem gondolnánk. Hemmersam neve eddig nem szerepelt a magyar jazzbarátok köz tudatában, de a CD meghallgatása után ennek változnia kell. A kvartett hat közös szerzeménye komponálnak ható „string jazz” és szabad improvizációs elemek sorából áll. A darabok a könnyeden, de sosem magamutogatóan virtuóz gitáros játéka köré épülnek, ha történeti hasonlatot keresünk e zenéhez, először alighanem a Revolutionary Ensemble és a String Trio Of New York jut eszünkbe. Hemmersam játéka ellentmondani látszik annak a korábbi trendnek, hogy míg az amerikai free improvizatőrök általában az individualista megközelítést kedvelték, vagyis az együttesből mintegy kilépve a szólóokra helyezték a súlypontot, addig az európai free hagyományban egy kollektivistai zenei filozófia honosodott meg. A dán gitáros sokat szólózik, gondolkozva és elgondolkoztatóan, Mezei Szilárd pedig példás szerénységgel asszisztál, olyannyira, hogy a Csík István (dob)–Malina Ervin (bőgő) ritmusszekció gyakran karakteresebben van jelen a zenében, mint a brácsás zenekarvezető. A lemez középpontján egy közel tizenkilenc perces kompozíció (Pure) áll, de úgy vélem, nem érdemes egy-egy témát kiszakítani az egészből, a kvartett lemeze inkább egyetlen nagy ívű zenei gondolatnak hat, melyet megszakítás nélkül érdemes végigkövetni. Mezei Szilárd különleges helyet vívott ki magának jazzéletünkben. Jelen lemeze azzal a reménnyel kecsegtet, hogy személyén keresztül a magyar jazz jobban bekapcsolódhat majd a műfaj nemzetközi vérkeringésébe. *Máté J. György*

Konnex – Györfree
KCD5277

STACEY KENT DREAMER IN CONCERT

Stacey Kent kecsessége egészen rendkívüli. Annyira tisztán a dalt magát adja, áttétel nélkül, mintha üveg alatt látnánk. Éneklése tiszta, pontos és erőlködés nélküli – igaz, mindig megmarad a középfekvésben. Talán csak az egyszerű brit csoda, Blossom Dearie tudta a naiva affektálásait ilyen meggyőzően előadni, eszköztelenségnek beállítani. Kent fő eszköze ugyanakkor a szűk, inkább hangremegésre emlékeztető vibrató, ami antikolt, kecses báját ad előadásának. Nyolc stúdiólemezt után (nem számolva a férje, Jim Tomlinson saxofonos nevén megjelenteket) Kent először adott ki koncertlemezt, és ebben mindenféle finomságokat szervíroz a „dinner jazz” híveinek. A Dreamer felvételei tavaly májusban készültek a La Cigale nevű párizsi klubban. A megkerülhetetlen énekes standard-repertoár adta a koncert gerincét, emellé kerültek francia sanzon és brazil bossa nova darabok. Egyébként ez utóbbi két stílus nem Kent állította először ilyen tehetségesen és tetszetősen párba, ez legutóbb Karyn Allisonnak sikerült. Persze ehhez nem csak franciául kell tudni, hanem portugálul is, de Kentnek ezek nem jelentenek gondot. Ráadásul a címadó Jobim-szám mellett a Waters of March, szintén egy bossa nova Jobimtól, úgy kerültek a lemezre, hogy korábban nem is vette fel őket stúdióban. Két Tomlinson-szerzemény is az újdonság erejével hat, egyiket Anton Ladeira szövegével éneklő portugálul. Az If I were a Bell című standardben pedig Kent színészi-előadói erőnyeit csillogtatja, megint csak tudatosan visszafogottan. A Breakfast On The Morning Tram történetmesélése kiemelkedő, és legalább a hatvanas évekig viszszanyúl mind az ábrázolt világot, kellékeket, mind az akkor divatos előadói stílust tekintve.

Zipernouszky Kornél

JULI FABIAN & ZOOHACKER GIRLY

Mielőtt valakiben felmerülne, hogy mit keres a jazz-albumok közt egy popzenei EP, ráadásul amelynek számai rendszeresen hallhatók a kereskedelmi rádiókban, szögezzünk le valamit: ez jazz, vagy ha mégsem az, akkor nyugodtan kiállíthatjuk a műfaj halotti bizonyítványát. A borító és a hangszerelések számos eleme is azt a kort idézi, amikor a jazz még nem néhány dinoszaurusz saját magának és családtagjainak szóló elhúzódo hattyúdalt jelentette, hanem maga volt a mainstream popzene. A számokban végig minden erőlködéstől mentes, könnyed hangszerelési megoldások hallhatók, és ez a könnyedség jellemzi az előadásmódot is. Nincsenek szólók, csak néhány villanásnyi improvizáció, amely élénk színfoltot jelent, de sehol sem nő a dalok fölé. Szerencsére nem tudjuk meg, hogy Zoohacker (Pálásti Kovács Zoltán) hány harmóniát ismer és azt sem, hogy Fábian Julinak hány oktáv a hangterjedelme, itt mindenből pont annyi van, amennyit a számok megkövetelnek. Nincs egyetlen pillanata sem a produkciónak, ahol az adott megmozdulás ne a zenét szolgálná. A hibátlan ízléssel összerakott alapokkal tökéletes összhangban van az egyébként valószínűtlenül telt énekhangszín. A konzisztens végeredményt halva lehetetlen volna megállapítani, hogy a zenei alap, a hangszerelés, az énektémák és a szövegek nem egyetlen szerzőtől származnak. Rejtély, hogy egy ilyen produkció hogyan tudta ki játszani a kereskedelmi rádiók Dáridón és Fásy Mutatón edzett háziasszonyokból álló zenetesztelő csoportjainak éberségét, de ez kétségtelenül megtörtént. Próbáljuk meg elhinni, hogy ez egy olyan új korszak kezdetét jelentheti, amikor már nem számít kizáró oknak, ha egy magyar produkció úgy szól, mintha nem is itt készült volna.

Huszár Endre

CLS
SA209-2

MADELEINE PEYROUX STANDING ON THE ROOFTOP

Éppen két éve adtuk hírt Miss Peyroux negyedik, Bare Bones című albumáról, amely igazi szerzői lemez volt, hiszen minden számot ő komponált vagy társszerzőként jegyzett. Legújabb korongján is igen kevés a „hozott anyag”: saját szerzeményei mellett a társszerzők is a kísérő zenészekből kerülnek ki. Mindössze egy Lennon/McCartney- és egy Bob Dylan-dal, valamint a fekete blueslegenda, Robert Johnson egy dala képviseli a „külvilágot”.

A zenei produkciók beskatulyázását általában nem nagyon helyeslem, mégis azt kell mondanom, ennek az albumnak nem sok keresnivalója van a jazz-rovatban. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt még azon fanyalogtunk, hogy az ifjú énekesnő Billie Holiday epigon, de – szigorúan a jazz szempontjából nézve – már azt is visszasírjuk. Ma ő is egyike annak a több tucatnyi énekesnőnek, akik ugyan egy meglehetősen széles körű zenei igényt elégítenek ki, ez azonban csak nagyon felületesen kapcsolódik a jazz műfajhoz. Van itt minden, ami az amerikai dalmódalokban használatos: country, blues, pop és még jazz is. Nem vitás, hogy az angolul értők sokkal többre értékelik a dalművészet ilyen alkotásait, de a nemzetközi terjesztés igénye az, hogy a vokális zene önállóan, a szövegértés nélkül is eladható legyen – a szó minden vonatkozásában. Pedig a szövegek értékesek, szívhez szólóak, ami a csekély hangszeres kísérettel előadott dalénekesi műfajban csaknem fontosabb, mint a melódia vagy az interpretáció. Éppen ezért üdvös lett volna ezek közreadása a kísérőfüzetben, ami éppen a nemzetközi piac miatt nem szokatlan gyakorlat. Így aztán Madeleine Peyroux az album címével ellentétben még (mindig) nem került fel az áhított csúcsra, megmaradt annak a kedves, mezítlábás amerikai lánynak, akit a címlapon láthatunk.

Márton Attila

Emarcy – Universal
060252773468

BEST OF ERIK TRUFFAZ

Erik Truffaz az egyik legszabadelvűbb és legsokoldalúbb figura a mai modern jazzben. Ezt a képet erősíti idén kiadott Best Of tripla albuma is, egyrészt megjelenésének tényével, másrészt tematikájával. A háromkorongos gyűjtemény a művész eddigi bő egy tucat albumát követően látott napvilágot (s azok közül is a tizenegy Blue Note-kiadványáról válogat), ami nem annyira méretes, inkább rendkívül tömény és változatos életmű.

A hip-hoptól kezdve a popon és a rockon át a nu és acid jazzig minden műfajt megjárt trombitás folyamatosan fuzionál különböző zenei elemeket. Egy mástól teljesen eltérő zenei kalandokat élhetünk át a háromlemeznyi muzsikában, melyet átítat Truffaz avantgárd szellemisége. Szintetizáló válogatást hallunk az akusztikus jazzmelódiák, a fanyar bluesok és a finom balladák dallamai közé fűjt ökonomikus trombitaszólalmokból, a keleti zenei motívumok egzotikumából, és a hip-hop- és nu jazz-áramlatokból, ahol álomszerű elektronikus és samplerezett hangképekben sejlenek fel Truffaz légies trombitahang-foszlányai. Mindez a sokféleség koherens, keretek stilisztikai sokrokba van szedve az egyes lemezekben. Az egymást követő számok keletkezési évét böngészve érdekes időben követni az alkotó egyes korszakait, periódusait, melyek hol visszatérnek, hol magukba fordulnak az idők során. Az utolsó korongra kerültek például a szerző vokális, hip-hop, spoken words vagy már-már popos éneket tartalmazó szerzeményei, ezek a legfogyaszthatóbb, legkönnyedebb tételek mind közül.

Az album izgalmas képet mutat Truffaz skizoid lényéről, de ebben a tükörképben akár eddig önmagunk előtt ismeretlen saját énjünket is felfedezhetjük. Érdemes mélyen elmerülni benne.

Laczkó Krisztián

Blue Note – EMI
5099908224729

**NILS PETER MOLVÆR:
BABOON MOON**

A norvég trombitás első lemezét jelentette meg az új zenekarával, melyben Stian Westerhus gitározik és Erland Dahlen dobol. Két évvel ezelőtt a Millenárison hallottam először Nils Petter Molvær új gitárosát, aki nem sokkal azelőtt lépett a trombitás addigi legfontosabb társa, Eivind Aarset helyébe. Aarset hihetetlenül egyéni hangzásával alapvetően határozta meg a Khmer (1997) és az utána következő lemezek zenei világát. Egyelőre úgy látszik, az egy koncerten több erősítőt is tönkretenni képes Westerhus is hasonló formáló erővel bír, és karakteres játékkal meghozta Molværnek az igencsak időszerű felrüssülést. A Baboon Moon az újdonsült zenekar és az ebből fakadó megújulás miatt mindenképpen egy következő korszak kezdetét jelenti Molvær munkásságában. Mindez annak ellenére igaz, hogy a zenekarvezető hangszeres játéka nem sokat változott – maradt a süvítő fújástechnika –, a trombita hangzása továbbra is erősen processzált-effektezett, és gyakori a hangszermikrofonba éneklés. Mégis: a zenekar teljes megszólalása új irányokba mozdult, leginkább a nyersebb, ipusztériális irányba, köszönhető ez Dahlen hihetetlen energikus dobolásának és Westerhus széteffektezett gitárjátékának – ők ketten szép kontrasztot képeznek a tiszta és lebegős trombitával szemben. Mintha Molvær árnyékai lennének, és a tudatalatti tartományát jelenítenék meg: a zabolátlan ösztönvilágot. Ennek legcsodálatosabban sikerült pillanata az ipusztériál-punk Recoil, a letaglózó-világvégi Sleep with Echoes, valamint a hétnegyedes, búskomor-ambient Mercury Heart című számokban érhető leginkább tetten. Feltételezhető, hogy a lemezcím is az ösztönvilág és a tudatalatti költői megfogalmazása, de akárhogy is, a zene magáért beszél.

Szabó Bálint

Sony Music
88697959962

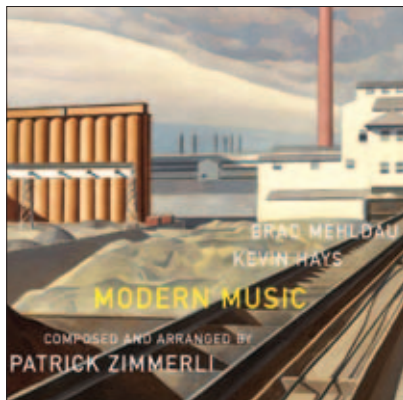
JAZZ ÉS VILÁGZENE

**Magyarországon
forgalmazza**

Varga István

(ist.varga@t-online.hu)

**BRAD MEHLDAU – KEVIN HAYS:
MODERN MUSIC**

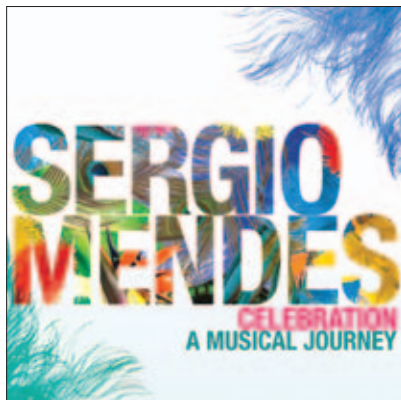

Brad Mehldau és Kevin Hays régi vágya volt, hogy két zongorán, duóban játsszanak együtt. A két pianista közös álma Modern Music címmel vált valóra, ám a jazz és kortárs zenei duett valójában háromfős produkció.

A repertoár aranzsóra a zeneszerző Patrick Zimmerli, a hangszerelést és a kompozíciók többségét ő jegyzi, melyeken kívül egy-egy Mehldau- és Hays-szerzeményt, valamint Steve Reich-, Philip Glass- és Ornette Coleman-átiratokat hallhatunk. A közös produkció alapja a három muzsikós régi barátsága (Brad Mehldau és Kevin Hays is Joshua Redman kvartettjében tűntek fel a kilencvenes években, Zimmerlit pedig mindketten még régebből ismerik), ez megteremti a szükséges összhangot közöttük.

A lemez izgalmas felfedezését adja annak, miként bontakozik ki két jazzista improvizatív játéka nem jazzkomponista által megírt kortárs zenei darabokon belül. A témák szerkezete nem korlátozza a két zongoristát, inkább precízen kidolgozott keretet ad nekik. Nagyszerű, ahogy kifinomult egyensúlyba kerül a formai kötöttség a rögtönzéssel, s közben mégis meglepetések sora ér minket – mint a sejtelmes sötéten induló Lonely Woman-átértelmezésben, az alsó regiszterekben kibontakozó témával és a légiiesen fölé vont hangzatokkal, a minimalista, épp csak pár kristálycsepp-hangból álló kelta népdalfeldolgozásban vagy a Reich-adaptáció zsongó akkordfelépítményeiben. Mindenhol érzékeny párbeszédben élteti egymást a két művész energiája, de nyoma sincs a zongoraduettek szertelenségének. Érdekes játék kitalálni (persze az őket jobban ismerők talán kapásból felismerik), melyik zongorista játéka melyik oldali csatornából hallható a felvételen. A megfejtés ott olvasható a borítón, de inkább tippeljünk, mielőtt lesünk! *Laczkó Krisztián*

Nonesuch – Magneoton
7559-79644-9

**SERGIO MENDES:
CELEBRATION – A MUSICAL JOURNEY**

1962-től indul az előre számlálás ezen a dupla CD-n, amely Sergio Santos Mendes, az egyik legnagyobb élő brazil művész életművének tetemes hányadát igyekszik bemutatni. A huszonegy plusz tizenhét darab szinte minden kiemelkedő kompozíciót tartalmaz, amelyet Mendes valaha rögzített, így ha egy nem is olyan szűk keresztmetszetet kívánunk kapni a zongorista, zeneszerző, producer, zenei diktátor művészetéből, erre a célra tökéletesen megfelel, ha beszerezzük a Celebration című kompilációt. Itt van nyomban az elején a Garota de Ipanema, a Mas Que Nada, a Lennon–McCartney szerzőpáros The Fool On The Hillje (1968-ból, aztán pedig 2011-ből) és Norwegian Woodja vagy Burt Bacharach és Hal David What The World Needs Now Is Love című darabja. Mendes legutóbb kiadott lemezeivel kapcsolatban korábban olvashattunk e hasábkon némi fanyalgást: nem kínálja már ugyanazt az élményt zenéje az új évezredben, mint amit a Sergio Mendes & Brazil '66 kínált a samba-lázban égő és bossa nova-bódulatban lebegő amerikai kontinensen, és a tengeren innen is. Itt most tucatnyi felvétel eleveníti fel a 66-os (és néhány a kevésbé sikeres 77-es) rajtszámú formációkat. Érdekes, épp jelen lapszámunkban mutatjuk be Herb Alpert és Lani Hall új albumát: Alpert volt Mendes mellett az A&M lemezcég másik alapítója, Lani Hall hangja pedig egyfajta szimbólummá vált a hatvanas évek Mendes által feldolgozott popdalainak brazilos változataiban. A második CD stílusosan Mendes 1983-as visszatérésének slágerével, a Never Gonna Let You Go-val kezdődik, és a jelenkornál ér véget, amikor az újabb generációk megnyerése érdekében a főhős a hip-hopot is zenéjébe integrálta többek közt a Black Eyed Peas közreműködésével. *Bércsi Barbara*

Emarcy – Universal
0600753319017

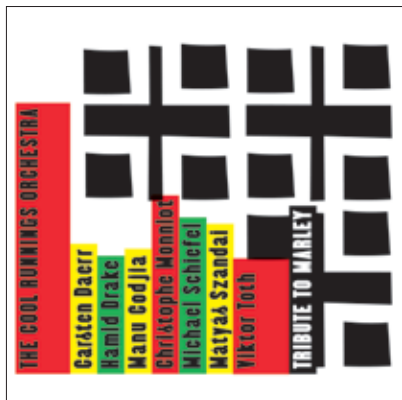
**HERB ALPERT & LANI HALL:
I FEEL YOU**

Nem vagyok járatos a jazzvilág nagyjainak pénzügyeiben, de alapos nyomozás nélkül is nagy magabiztossággal kijelenthető, hogy jazzel, illetve jazzhez közel álló műfajú zenékkel még senki a világon nem keresett annyi pénzt, mint Herb Alpert – és ahogy elnézem a zeneipar általános kilátásait, ez valószínűleg már így is fog maradni. Több mint 70 milliós lemezadás még a popzene világában is csak a legnagyobbaknak sikerült, hogy Alperntek az A&M kiadó alapítójaként elért sikereiről ne is szóljunk. Hangszeres előadóként és énekesként saját produkcióiban mindig is ügyesen egyensúlyozott a jazz és az instrumentális popzene határán, amivel hatalmas közönséget hódított meg, és vitán felül megteremtett egy rá jellemző, sajátos hangot. Meglepő lehet, hogy 37 évnyi házasságuk ellenére az I Feel You az első olyan stúdióalbum, amelyen a trombitás Alpertet és feleségét, az énekesnő Lani Hallt együtt hallani (pontosabban Hall Lani). Az albumon feldolgozások találhatók, amelyeken Alpert saját elmondása szerint szándékosan el akarta kerülni a fusion hangzást, amit elsősorban az ütőhangszerek lágyabb megszólaltatásával valósított meg („don't play any backbeats. I don't want any backbeats”). A terv sikerült is, és tényleg nem egy fusion-zenekart hallunk, ugyanakkor a finomabb hangzás adta lehetőségeket mintha nem sikerült volna teljesen kiaknázni; szabadabban szárnyaló improvizációkkal és mélyebb érzelmekkel többet lehetett volna kihozni a produkcióból, bár a hangszeres teljesítményekre semmiképp nem lehet panaszkodni.

Az ilyen zenére mondják, hogy az egyik füleden be, a másikon ki, de legalább nem volt idegesítő, amíg a két fül közötti 15–20 centimétert megtette az agyamon keresztül. *Huszár Endre*

Concord – Universal
0888072327573

THE COOL RUNNINGS ORCHESTRA : TRIBUTE TO MARLEY

A reggae alig több mint negyvenéves története során sokszor hatott megtermékenyítően a jazzre, leginkább úgy, hogy az utóbbi műfaj képviselői a jellegzetes karibi off-beates ritmikái vázra építették rá egyes kompozícióikat. A jamaikai Ernest Ranglinnél ez természetes fejlemény, Jukka Tolonennél vagy John Abercrombie-nál váratlan fordulat volt.

A reggae korántsem egyszerűen megmagyarázható vagy egy legyintéssel elintézhető zenei jelenség. Nemcsak a délkelet-karibi calypsoval, soca (soul+calypso) zenével és steelband-muzsikával áll bonyolult kölcsönhatásban, hanem az eklektika jegyében afrikai, európai és amerikai zenei formákkal is vegyületeket alkotott. Az egyelőre alkalmi formációnak tűnő The Cool Runnings Orchestra nevű szeptett – sejtetően a reggae-tapasztalatokkal rendelkező Hamid Drake dobos ötletéből kiindulva – azt igyekszik bizonyítani, hogy Bob Marley dalainak továbbra is létezhetnek érvényes jazz-hibridjei. Az eredmény vegyes. A hangszerelés izgalmas zenei kalandot ígér, de az igazi reveláció elmarad. A zenekarnak nincs érzékelhető esztétikai vagy szellemi centruma, a szólók hiányát pedig nem pótolják a gyakran klisészerű ensemble-hangzások. A kicsit jellegtelen, ismert patternekben és túl mérész újításokban egyszerre gondolkozó crossover próbálkozást hallgatva csak akkor kapjuk fel a fejünket, amikor Manu Codjia torzító gitárja vagy Michael Schiefel énekes az eredeti melódiáknak fityiszt mutató előadása nyomán szétmállik a korábban elegánsan jazzbe transzponált reggae-struktúra.

Az „egyszerű” alapanyaghoz természetesebb eszközökkel kellett volna nyúlni: úgy, hogy a karibi hangulat a vadonatúj zenei kontextusban is töretlenül maradjon.

Máté J. György

BMC Records
BMC CD 192

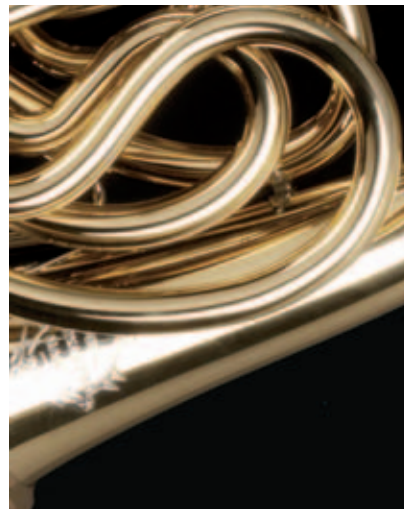
ULRICH DRECHSLER CELLO QUARTET: CONCINNITY

Az összetétel egyedülálló: basszusklarinét, két cselló, dob. Senki nem kísérletezett eddig ezzel a formációval, míg a németként Bécsben élő Drechsler új hangzásokat keresve egymás mellé nem állította kedvenc hangszereit. Így alakult meg és jelentette meg első lemezét 2010-ben a csellókvartett. A lemez címe ritka angol szó: a részek harmonikus illeszkedését jelenti. A különleges projektjeivel a bécsi zenei szcéna figyelemre méltó kísérletezőjeként számon tartott muzsikussal ezzel nemcsak a ritka hangszerpárosításra, hanem a zenei anyag sokféleségére is utalt. Skandináv, keleti, rock- és klasszikus zenei hatások olykor egymás mellett érvényesülnek, és időnként a jazz is bekukkant az ablakon. Kezünkben egy újabb, műfajok felett álló, eklektikus európai lemez, amely saját jazzgondolkodását illetően eléggé elbizonytalanítja a recenzenst. Hogyan, milyen mércé alapján közelítsen hozzá? A jazz és a blues felől? Vagy az európai zenei hagyományokat szem előtt tartva? Milyen értékrend alapján minősítse? Lehetséges-e, hogy meghatározottságait félre téve engedje magához a zenét? A basszusklarinét Eric Dolphy révén belé ivódott hangjait, a cselló Ron Carter által kimunkált szólamait? Van tizenegy, különböző zsánerű, világos szerkezetű, a rögtönzésnek is teret nyitó kompozíció, amelyben szólistaként a basszusklarinét viszi a prímet. Drechsler minden regiszterben kifejezően kezeli hangszereit, a lassú, meditatív számokban érzelmileg is hatása alá vonja a hallgatót. Jörg Mikula dobos régi társa, a két csellista – Christof Unterberger és a koszovói Rina Kacinari – azonban a klasszikus zene világából érkezett. Figyelmünket lekötözi az eseménydús zene, kérdéseinkre mégsem kapunk megnyugtató választ.

Turi Gábor

Enja – Varga
ENJ-9704 2

Fújjon bele!

500 féle kipróbálható hangszer
www.fontrade.hu

FON
TRADE MUSIC

HANGSZERBOLT ÉS FÜVŐS
HANGSZERESZMŰHELY
1081 Budapest, Kiss József utca 14.
Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622
Nyitva: munkanapokon
9:00–17:30-ig

TRIO RICARDO: MENU 890

Beagle Beat Records

BBR – J007

A kulturált latin klubzenét játszó Révész Richárd zongorista hosszú ideje jelen van a hazai koncertéletben – saját zenekaraival éppúgy, mint számos formáció session-zenészeként. Ezúttal Trio Ricardo néven, Szendőfi Péter dobossal és Kip Reed amerikai basszusgitárossal készített lemezt. Utóbbi – Donna Summer, Gloria Gaynor, Bebel Gilberto egykori zenésztársaként – ugyancsak ott honosan mozog a populáris latin jazz világában. Révész nem titkolja, hogy az album kilenc kompozíciója a nagy példakép, a dominikai Michel Camilo művészeté előtt tiszteleg, így túl sok eredeti zenei gondolatra nem kell számítani. A kivitelezés azonban professzionálisan sikerült: a szólók stílusosak, olykor virtuózak, és az egész produkciónak megvan az a lendülete, ami ebben a műfajban nélkülözhetetlen. Nem Camilo, nem is Chucho Valdés, de európai relációban abszolút megállja a helyét.

ReA

KLASSZIKON: OPERA CROSSOVER

S. P. Cantabile

KLÁ 001

Sebők Mónika mezzoszoprán egy évtizedes, hagyományosnak mondható operai karrier után kezdett más műfajok felé kalandozni – a Honvéd Együttes szólistájaként. Itt találkozott Nagy László Adrián orgonaművésszel, akit a Zsemlye Sándor szaxofonossal (azaz Zsömivel) közös

SaxOrgan produkció révén a jazzkedvelők is ismerhetnek. Ők hárman ritmusszekciót kerestek, és Martos Attila (bőgő-basszusgitár), illetve Tiba Sándor (dob) közreműködésével létrejött a kvintett-formációban koncertező Klasszikon. Első lemezükön ismert operák és oratóriumok „slágerszámaikat” – Mozart, Bizet, Gounod, Saint-Saëns, Gluck, Vivaldi, Bach, Händel és Verdi műveit – helyezték új kontextusba. Kulturált hangzású crossover-produkció született, csak azt nem tudom megmagyarázni, hogy a jazzkvartett kíséretével Mónika miért nem operásan vagy jazzesen, hanem leginkább a Piaf-szanzonok stílusában énekel.

ReA

PAT METHENY GROUP: STILL LIFE (TALKING)

Nonesuch – Magneoton

7559-79948-2

Ha lehet hinni az előrejelzésnek, mely szerint 2012 végére teljesen leállnak a CD-gyártó cégek az ezüstös korong gyártásával, akkor ezt a Pat Metheny Group-lemezt 2038-ban már nem CD-n, hanem az akkori divatos hanghordozón (legyen akár fizikailag vagy csak bájtökként létező) fogja kiadni a Metheny Group Productions jogutódja. De hogy kiadja, az biztos. Az 1987-ben, a hőskori felállással (Metheny-Mays-Rodby-Wertico-Marcial-Blamires-Ledford) készült lemez első számától az utolsóig klasszikusokat tartalmaz, melyeken a jazz, a brazil lüktetés és a popos megoldások olyan ellenállhatatlan elegyet alkotnak, ami rajongók hadát csábította az egykori PMG-koncertekre, majd újabb és újabb lemezeik beszerzésére. Időtálló témák, nagyívű szerzemények, cizelláltságában is szórakoztató zene. A jazzben ritka módon még videoklip is készült a Last Train Home-hoz. Régi szép idők!

BB

MAX MERSENY: THANK Y'ALL

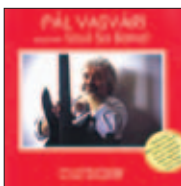
Enja – Varga

TIP-888 851 2

Az altszaxofonos fiatalember több szállal kötődik Magyarországhoz. 1988-ban magyar szülők gyermekeként született Münchenben, később, a Müncheneri Zeneakadémián eltöltött éve alatt mások mellett Tony Lakatostól is tanult, aki nemrég megjelent debütáló lemezén is közreműködik néhány számban. Tiszteletudó fiatalemberként először a hála érzése formálódik meg benne, innen a lemezcím, de még játékán és szerzeményein (kilencből nyolc a sajátja vagy társszerzőként jegyzi őket) is érződik az elődök, a rá jelentős hatást tett R'n'B-, jazz- és soul-muzsikuskok öröksége. Az egyetlen vendéganyag, a Soul Serenade King Curtis és David Sanborn alakját is felvillantja. Erős kezdés ez Mersenytől, aki remekül érzé a groove-ot, üde, tiszta tónussal fúj, és a partnereit is nagyszerűen válogatta meg, akik tökéletesen kiszolgálják a dobok, basszgitár, gitár és billentyűk mögül. Rajta a világ füle.

BB

PÁL VASVÁRI AND THE SOUL SIX BAND: OUTSIDER

Two Lines Records

TLR-201101KLA 001

Semmiképp nem tekinthetők outsidernek azon muzsikuskárda tagjai, akik közreműködnek e 2010-ben rögzített album nyolc kompozícióján. A sokat tapasztalt basszusgitáros-zeneszerző-zenekarvezető mellett olyan neveket olvashatunk a borítófüzetben, mint Szakcsi Lakatos Béla

(aki a Katyn címet viselő, közös szerzeményként feltüntetett számban zongorázik megejtő érzelmességgel), az In Line-társalapító Csepregi Gyula, valamint Barabás Lőrinc, Ágoston Béla, Zsemlye Sándor, Franke Látó, Nagy János, Premecz Mátyás és még sokan mások. A változatos stílusú és hangvételű darabok a legmodernebb zenei irányokba kalandoznak, s igen ötletes hangszerelei megoldásokat hallhatunk rajtuk. Koncepció, hogy a hagyományos dobszerelés helyett a teljes lemezanyagban dobprogramok szolgáltatják az alapülkötést Vasvári Márton és Schmidt Zoltán jóvoltából, ami azonban nagy bennünk némi hiányérzetet.

ReA

NIGEL KENNEDY: THE FOUR ELEMENTS

Sony Classical

88697927152

A hamarosan 55. születésnapját ünneplő brit hegedűművész, Nigel Kennedy volt már csodagyerek, öt kontinensen koncertező virtuóz és Guinness-rekorder: A négy évszaktól készült CD-je (1989) minden idők legnagyobb példányszámban eladott klasszikus hanglemeze. Az 1990-es évektől mind különösebb ösvényekre tévedt: egyszer jazzt játszik (nem túl jól), máskor a rockzenében kalandozik (lényegesen invenciózusabban), néha pedig úgy kevergeti a műfajokat, mint háziasszony a tejfőlös burgonyafőzeléket. Új lemezén is a villanyrezsónál álldogál és kavár: A négy elem címmel a levegő, a föld, a tűz és a víz zenei portréját igyekszik megrajzolni, terjedelmes nyitánnyal és fináléval, rövidke ráadással kiegészítve. A lemezborítón olvasható szöveg szerint ez a szvitszerű kompozíció lenne Kennedy 21. századi válasza Vivaldinak. Úgy érzem, ez a felelet csak elégséget érdemel.

ReA

HERBIE HANCOCK: 4 ALBUM

Blue Note – EMI

5099968052225

Olcso kiserelésben dobta piacra az EMI francia képviselete Herbie Hancock négy korai, külön-külön előzőleg újrakeverve is kiadott Blue Note-lemezét. A választás szempontjai nem világosak, hiszen a zongoristának az 1963–68 közötti időszakban – amikor Miles Davis kvintettjében játszott – több albuma is megjelent. Nem mintha kifogás érhetné a My Point of View, a Speak Like a Child, különösen pedig az Empyrean Isles és a Maiden Voyage jelenlétét, hiszen a hard bopban gyökerező modern Blue Note-hangzás jellegzetes, előremutató megnyilvánulásairól van szó. Ez még nem az elektronikával kísérletező, a funky világába is belekóstoló Hancock, hanem klasszikussá érő darabok szerzője, akit olyan társak vesznek körül, mint Freddie Hubbard, Donald Byrd, Thad Jones, Hank Mobley, Ron Carter, Tony Williams. Kötelező hiánypótlás azoknak, akik Hancockot populáris lemezei révén ismerik. *TQ*

RAY CHARLES: LIVE IN CONCERT

Concord – Universal

0888072314399

Ray Charles 1964. szeptember 20-i Los Angeles-i koncertjének egy része már a következő évben megjelent, most ugyanez a felvétel korábban kiadatlan számokkal bővítve, feljavított hangminőségben került újrakiadásra. A korongon nagyszabású big band-

hangszerelésben hangzanak el legnagyobb slágerei, és Ray rekedt, bársonyos hangját is formájának csúcspontján találjuk. Zongora mellett Hammond-organán is kíséri magát, mint például a kihagyhatatlan Georgia on My Mindon. A koncert csúcspontja, a Makin' Whoopee: csábos-játékos előadásával meghódítja a közönséget. Igaz, a „Genius”-t sem kímélték a show business démonjai, de a színpadon ezeket sikerült elúzni – átéltsége, szerelmes dalai és napfényes jókedve ellenállhatatlanná tették. Személye és zenéje őszinte, feltöltő, magával ragadó. Esti programként ajánlom a Ray című életrajzi film megtekintését, majd a Live in Concert meghallgatását. *Sütő Márton*

MARTIN LECHNER: GENTLEMEN ARE HARD TO FIND

BHM –Varga

BHM 1058-2

A német énekes debütáló albumának másfél tucatnyi számából legalább a fele alkalmas lenne egy jazz-teszt beugrató kérdésének: ki is énekel? Alighanem sokan Nat King Cole-ra tipelnének. A bársonyos hang tulajdonosa egy – a történelmi Konstanz városából származó – fiatalember, aki a nagy amerikai daloskönyveknek a példaképe által is favorizált darabjait dolgozta fel a Cole-tió hét évvel ezelőtti stílusában. Kitűnő nosztalgia- vagy, divatosabban szólva, retro-lemez, a swing minden bájával és lendületével. A hangszeres kíséret is összhangban van az énekes előadásmódjával, a korai nagyok játékát idézi Lester Young tenorjától Cole zongorajátékáig. Azért akad egy-két „kakukktójs” is, pl. a Too Marvelous modern feldolgozása Rhodes-billentyűs kísérettel, vagy Lechner és a szaxofonos közös szerzeménye (egyben a lemez címadója), amely tökéletesen illeszkedik a Cole-repertoárba. *MÁ*

NELS CLINE: ANGELICA

Enja – Varga

ENJ-9577 2

A német kiadó az autodidakta Los Angeles-i gitáros egyik legkorábbi lemezét, az 1988-ban még LP-n megjelenő Angelicát adta újra ki, de sajnos a kiadó honlapján nem található a szóban forgó lemez. A számtalan stílusban otthonosan mozgó jazzgitárosra jellemző, hogy hírnévre egy Amerikában népszerű rockzenekar (Wilco) tagjaként tett szert, annak ellenére, hogy egy tucat lemeze jelent már meg az improvizatív-avantgarde vonalon, szerénysége mellett talán ezért is nevezte a JazzTimes magazin posztmodern gitárhósnak. Kortársaihoz (Metheny, Scofield, Frisell) hasonló színvonalon alakította ki saját egyéni hangját Fender Jaguarján. Itt ikertestvére Alex Cline dobol, mestere Eric von Essen bőgőzik, szaxofonon Tim Berne, trombitán Stacy Rowles játszik. A viszonylag hosszú és komplex, kortárs jazzt idéző darabokban helyet kap az improvizáció is, és a megszólalás az eltelt idő ellenére is frissnek és modernnek hat. *SZB*

BILL FRISELL: BLUES DREAM

Nonesuch – Magneoton

7559-79615-2

Talán csak véletlen, hogy a Nonesuch éppen egy időben Frisell új, Beatles-dalokat feldolgozó lemezének piacra kerülésével jelenteti meg újra a Blues Dreamet. Bárhogy is, a most hatvanéves gitáros rengeteg kiváló albumot készített a kiadó

számára hosszú együtt működésük során, amelynek egyik mérföldköve ez a lemez. Nem ez volt az első CD, ahol az amerikai folk zene ugyanolyan súllyal jelent meg Frisellnél, mint a jazz, mégis itt ennek a zenei megközelítésnek a kvintesszenciáját hallhatjuk. A három fűvös – Ron Miles, Billy Drewes és Curtis Fowlkes – elsősorban a zenekarvezető hangszerelését szövegezte meg – briliánsan. A lap steel gitáros Greg Leisz jelenléte biztosítja, hogy a kompozíciók bluegrass érzete a hangzásban is meg legyen támasztva, míg a ritmusszekció – David Pilch, Kenny Wollesen – tökéletes alapot biztosít az album szövegezésének, Bill Frisellnek. *PA*

BEETHOVEN INVENTS JAZZ

Virgin Classics – EMI

50999 070923-2

Ennek a kompilációnak a klasszikus rovatban is lehetne a helye: Beethoven, Brahms, Muszorgszkij, Debussy, Ravel, Stravinsky, Bartók, Milhaud, Weill, Gershwin, Bernstein, Arnold és Mayerl kompozíciói kapnak helyet rajta. A tematika azonban mégis a jazzrovatba kívánczik: az album azt igyekszik bizonyítani, hogy klasszikus, romantikus és 20. századi zeneszerzők hogyan kerültek kölcsönhatásba a jazz műfajával. Ez az elmélet azonban rettenetesen erőltetett. Igaz, hogy Beethoven op. 111-es zongoraszonátájában van egy néhány ütemes téma, ami önmagában véve akár swing- vagy boogie-woogie-motívum is lehetne, de aki ez alapján azt próbálja elhíttetni szegény lemezvásárlóval, hogy Beethoven már 1822-ben felfedezte a jazzt, az bizony dilettáns vagy ami még rosszabb: szándékosan hazudik. Szomorú, hogy ehhez az olcsó fogáshoz igazán nagy művészek archív felvételeit is felhasználták. *ReA*